MUSTAQIL O`RGANUVCHI O`QUVCHILARNING TILNI O`ZLASHTIRISHINI YANADA YAXSHILASH UCHUN TURLI XIL O`QITISH USULLARINI QO`LLASH

Yahyoyeva Sarvinoz Xayotjon qizi
Farg`ona davlat universiteti 2-kurs talabasi

Annotatsiya : Ushbu maqola uchta turli xil ijodiy ta'lim va o'qitish usullarining mustaqil o'quvchilarga erishish mumkin bo'lgan ta'sirini o'rganishga qaratilgan. Maqolada mustaqil o`rganuvchi o'quvchilarda o'z bilimlariga nisbatan mas'uliyat hissi muhimliligi va mustaqil ta'lim jarayonida metodlarning ustunlik darajasi aniq bo'ladi.

Kalit so'zlar: o'quvchining avtonomiyasi, strategiyaga asoslangan ta'lim, ta'lim yutuqlari

Mustaqil ta'lim jarayonida ma'lumotlarni turli usullar bilan o`rganish intellektual jarayon bo'lib, u boshqa ko'nikmalarni egallashning ajralmas qismi hisoblanib, ta'limning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Turli usullar yordamida mustaqil o'quvchilar o'rganish va ijodkorlik jarayonlarida qulayliklarga duch kelishadi. Foydali o'qitish usullari va tizimli o'rganish strategiyalari mustaqil o`rganuvchi o'quvchilarni faol til o'zlashtirish bilan ta`minlaydi.

**Mustaqil ta'limda metodlarning o`rni:** Ta'lim sharoitida an'anaviy deduktiv usul, ya'ni grammatik qoidalar va vazifalarga e'tibor qaratuvchi o'qituvchiga yo'naltirilgan usul hali ham amalda qo`llanib kelinmoqda, ammo mustaqil ta'lim ham mashhur va foydali yondashuv sifatida o`qituvchilar tomonidan darslarda keng foydalanilmoqda. Ammo bu mustaqil ravishda o'rganishda o'qituvchilarga ehtiyoj yo'q degani emas, aksincha, ta'lim yutuqlari o'qituvchi va talaba munosabatlarining integratsiyasi orqali amalga oshirilishi kerak. Shunday ekan, o‘quvchilarning ta’lim-tarbiyaviy rivojlanishini oshirishda o‘qitishning ijodiy usullaridan amaliy foydalanish samarasini tushuntirish o‘qituvchilar tomonidan qo‘yilayotgan muhim talabdir.

Aqliy hujum metodi

Ta'lim sohasida ko'plab o'rganish usullari mavjud, ammo eng mashhur ta'lim metodi bu aqliy hujumdir. Sternberg va Uilyam (1996) ta'kidlashicha, mustaqil ta'lim jarayonida tasavvur qilish va ixtiro qilishga o`zimizni undash orqali biz yanada ijodiy fikrlay boshlaymiz. Aqliy hujum jarayonida o‘quvchilar o‘z fikrlarini mustaqil ravishda ifoda etishlari mumkin. Aqliy hujumda qatnashish, muayyan muammo haqida fikr yuritish va o‘z mulohazalarimizni boshqa birovga yetkazish bizni mustaqil fikrlashga va o‘z ustimizda ishlashga yo‘naltirishi mumkin. Bu shuni anglatadiki, o'quvchilarning birgalikdagi o'quv jarayonini o'rnatishi va bir-biridan o'rganish asosiga qurilgan guruh vazifalarini tashkillash , ayniqsa sinfda mustaqil o'quvchilar uchun dunyoqarash doirasini kengaytirishi mumkin.

Ochiq savollardan foydalanish metodi

Ikkinchi ijodiy o'qitish metodi ochiq savollardan foydalanishdir. Ochiq savollar o'quvchilarni mustaqil bo'lishga undaydi. Qanday? Chunki ular bitta, aniq javobni talab etmaydi. Aniqroq qilib aytadigan bo'lsak, ochiq savollar o'quvchilardan qoidalariga e'tibor bermasdan, g'oyalarni erkin ifoda etishlarini talab qiladi. Bir vaqtning o'zida yopiq savollar o'quvchilarga aniq, to'g'ri javob berishi mumkin bo`lsa, ochiq savollar mustaqil ta'lim g'oyasini targ'ib qilishi mumkin. T a'lim sharoitida ochiq savollardan foydalanish talabalarga yo`naltirilgan metoddir va u mustaqil fikrlash vositasidir. C hunki ko'p xilma-xil g'oyalar bizning oldingi bilimlarimiz va idroklarimizdan ,g'oyalarimizdan paydo bo`ladi.

Sinfda mustaqil o`rganuvchi o'quvchilar bilan mustahkam aloqalarni o'rnatish uchun o'qituvchilar bir vaqtning o'zida ushbu texnikadan foydalanishlari mumkin. Yopiq savollarni ham, ochiq savollarni bir-biri bilan qiyoslaydigan bo`lsak ,yopiq savol ko'pincha o'quvchilardan faqat "ha" yoki "yo'q" javoblarni talab etadi, ammo ochiq savollar har doim o'quvchilarni mustaqil fikrlash orqali yangi g`oyalar bilan javob berishga majbur qiladi.

Xulosa

Ushbu tadqiqotda talabalarga cheksiz g`oyalar yaratish imkoniyatini beradigan ta`lim metodlari muhokama qilindi. Yuqorida muhokama qilingan o'qitish metodlari shuni ko'rsatadiki, o'ziga xos metodlar mustaqil o`rganish jarayonida til o'rganish

qobiliyatlari va strategiyalardan foydalanishni rivojlantirish va o'quvchilarda mustaqillik tuyg'usini yaratish va ularni o'rganishga qiziqtirishning foydali usuli hisoblanadi. Bundan tashqari, ushbu o'qitish usullari, qolaversa boshqa qo'llaniladigan usullar va strategiyalar ta'lim yutuqlarini oshirishning tizimli usuli sifatida qo'llaniladi.

Adabiyotlar ro`yxati:

1. Leyla Seydinejod va Zohreh Nafissi, (2018). "Mustaqil o'quvchilarning sintaktik murakkabligini oshirish, ijodiy fikrlash qobiliyatlari orqali insholar" Ingliz tilini o'rgatish, jild. 12, No 2, 145-167.

2. Laylo Aryanjam va Mojgan Rashtchi (2023). "Strategiyaning hissasi -O'qish yutuqlari bo'yicha ko'rsatmalar: avtonomiya istiqboli" TEL, jild. 17 No 1, 171-1999

3. Mashrabovna, U. M & kizi, Y. S. K. (2022) “Avtonom o‘quvchi bo‘lish uchun muhim xususiyatlar”, Orange texnologiyasi bo‘yicha xalqaro jurnal, jild: 4-son:12, 23-26.

4. W.R.Meyer (2022) Mustaqil ta'lim: adabiyotlarni o'rganish va yangi loyiha "Baholash va tadqiqot bo'limi, LSN.

5. Albanese, M.A. va Mitchell, S. "Muammoga asoslangan ta'lim: uning natijalari va amalga oshirish masalalari bo'yicha adabiyotlarni ko'rib chiqish", (1993), Akademik tibbiyot, jild. 68,, 52-81.